

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Fütesz 132. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

egész évre	4 frt
fél évre	2
3 hónapra	1

Egyes szám ára 10 kr.

HALASI ÚJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

KIADÓHIVATAL:

Fütesz 132. sz.

HIRDETÉSEK DÍJA:

Három hónapra petite or 5 kr.

Kis hirdetésben egy sor 2 kr.

A hirdető fél novóval ellátott hirdetésenként külön 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Uj életpályák.

Most, a midőn már alig egy pár nap választ el bennünket attól, hogy városunk belevonassék a modern világ forgalmába, nem lesz tán időszerűtlen arról gondolkozni, hogy miféle olyan életmódok és kereset-ágak vannak az élethen, a melyeket eddig városunk polgárai figyelmen kívül hagytak, részint azért, mivel létezésökről nem is tudtak semmit, részint mert ha tudtak is, oly távolesőnek vélték azokat az ősi megszokott életmódtól, hogy elfoglalásukra komolyan nem is gondoltak.

A halasi ember eddig egyáltalában nem igen tűnt ki azáltal, hogy életpályájának megválasztásakor valami alaposan körültekintett volna a világban. A legnagyobb rész azon olvot követve, — hogy „vargyúnak vargyú fia,” nemzedékről nemzedékre megmaradt az ősi foglalkozás mellett, lett legyen az földművelés, mesterség, vagy akár valami, viszonyainkhoz mért szelteni munkakör. Ez a konservativismus pedig általános nemzeti szempontból egyáltalában nem mondható üdvösnek. A világ folyton halad, akár megyünk vele akár nem. Haladásával számos új meg új helyzet és állás merül fel, melyeknek elfoglalására s betöltésére munkabíró kezek kívántatnak. Ha mi ez állásokat elfoglalni oda nem állunk, jó az idegen és elfoglalja helyettünk. S minthogy ez így van országszerte más magyar városokban is, népfünknek az ősi életmódokhoz való ragaszkodása azt szüli, hogy az ország lassanként egészen tele telik mindenféle idegen jövővénnyel s mi régiok már-már ott vagyunk, hogy alig érezzük benne itt-hon magunkat.

Igaz ugyan, hogy mindig volt városunkban egynéhány olyan ember, a ki fáradságot és áldozatot nem kímélve, valami előnyösebb életpályára igazította gyermekét, mint a midőn maga működött. Csakhogy az ilyenek is, leginkább tájékozottság hiánya folytán, nem épen nagy választékával rendelkeztek az életpályáknak, a melyre gyermekeiket adják. Köznépünk a papi, ügyvédi és tanítói hivatalon kívül alig ismer más, a melyre taníttatás által gyermekét felségíthetné. Pedig ezeken kívül még egész lógiója van az életmódoknak, melyek legnagyobb részben kedvezőbb anyagi helyzetet biztosítanak a rajtuk működőknek s elfoglalásukat más magasabb érdekek is inkább követelik.

Ezuttal csak néhányat kívánunk ezekből fölemlíteni és pedig első sorban azokat, melyek iránt, a mint mi tudjuk, bizonyos téves nézetek és előítéletek uralkodnak a közönség körében. Az ipari és kereskedelmi pályák ezek.

Az iparos foglalkozás egészen más valami már ma Magyarországon, mint csak a mult évtizedben is volt. Irányadó politikusok a nemzeti ipar felvirágoztatásától remélik országos közállapotaink javulását. Ennélfogva a kormány nagy költséggel ipar-iskolákat állított fel a fővárosban s néhány nagyobb vidéki központon, azon czélból, hogy ez intézetek értelmes és képzett iparos nemzedéket novéljenek a hazának. Nem úgy meggy tehát ma a mesterség tanulása, mint a régi világban, a mikor t. i. a gyereket odaadták egy mesterhez „inasnak” s aztán lett belőle legény s végre hosszús vándorlás után mester. Az egyes ipar-ágak számára épen olyan akadémia-szerű tanfolyam van berendezve, mint a leendő ügyvédek vagy papok számára s a tanulók ott az illető mesterség elsajátításán kívül, általános műveltségre is szert tehetnek és tesznek is. Az ilyen tanintézetből kikerült tanulókból válnak azután azon nagy-iparosok és gyárosok, a minőkre szükség van, hogy a szomszéd nemzetekkel a versenyt a téren is megállhassuk.

Hasonló intézetek vannak a kereskedők számára. Az úgynövezett kereskedelmi akadémia épen olyan felsőbb tanintézet, mint azok, a melyek tudományos pályára készítik elő a fiatal embereket; folytatása a gymnasiumnak vagy reál-iskolának.

Természetes, hogy ezek mellett a kereskedők és mesteremberek régi divatú kiképzetőse, hogy t. i. a gyereket 12—14 esztendőskorában kifogják az iskolából s oda adják inasnak valamely műhelybe vagy boltba, egyáltalában meg nem állhat. Az így inasodott kereskedő vagy iparos, az e szakot alaposan kitanult egyénekkel szemben soha sem lesz egyébb, mint szatócs és foltozó, a mely társadalmi állások pedig sem az illetőkre magokra, sem általában az országos érdekekre nem valami előnyösök.

Az említett ipari és kereskedelmi tanintézetek oly életpályára készítik elő a tanulót, mely tehetség és szorgalom mellett a legényesebb s legkedvezőbb anyagi helyzetet biztosítja. Az az egy hátránya van csak a régi rendszerrel szemben, hogy ha valaki erre akarja adni a fejét, akkor — tanulnia kell. Ta-

nulnia kell nem csak olvasni, írni, hanem néhány éven keresztül a diák-iskolában is s még ennek végeztével az illető szakiskolában. Nem valami örövendetes dolog, hogy ez intézeteknek eddig magyar vidékekről igen kevés hallgatója akad; Halasról aligha van egy is. Az ott kínálkozó előnyöket ölelmes németek s egyébb bel és külföldi idegenek aknázzák ki; a magyar ember pedig úgy tesz mint a strucz-madar, mely a homokba dugja fejét és nem bánja akármi történik körülötte.

Ideje hogy kinyissa szemét, a mig nem késő. Nagy baj azonban hogy bizonyos dolgok és kérdések iránt nem csak a köznép, de az értelmesebb osztályok is határtalan közönynyel viseltetnek. A tanulatlan ember saját kezdeményezéséből ritkán fog valamibe; példák után azonban, kivált ha a siker nem látszik előtte nagyon nehezen elörhetőnek, könnyen indul. Ilyen dologban, mint a miről itt most szó van, nagy szükség volna a jó példára. A mi városunk művelt osztálya legnagyobb részt maga is a köznép sorából emelkedett ki s meg vagyunk róla győződve, hogy teljes tudatával bir azon fontos nemzeti érdekeknek, mely ahhoz fűződik, hogy az a folyamat, melynek ő is köszönheti létét, mentől nagyobb arányokat öltve fejlődjék tovább.

A vasut.

A mütan-rondőri bejárás nov. 23., 24., 25. és 26-án, mint lapunk mult számában is említve volt, megtartatott. Szabadkán 26-án vették föl a kiküldött hivatalos közögek az útközben tapasztalt hiányokról s egyáltalán a bejárt vonal állapotáról szóló jegyzőkönyvet. Ez úlsó gyűgyősegy osztálytanácsos elnöklété alatt tartatott s mint értesülünk a megállapodás csak hosszús vita után jött létre. Jelentékeny hiány a vonal mentén sohol nem észleltetett ugyan, mindamellott a kormány képviselői közül némelyek azon voltak, hogy a megnyitás hosszabb időre olhasztassék. Főkép B a n o v i c s főfelügyelő harszott a nézet mellett, azt vitatván, hogy a megnyitás mindaddig nem történhetik meg, a mig a legkisebb hiány is, melyet a vonalon észleltek, mind ki nincs javítva. Az észlelt hiányok közt legjelentékenyebb a kavicsozás bevégeztetlensége s az értesület ki is mondá, hogy még mintegy 80 vonat kavics szükséges a pálya teljes elkészítésére. A többi hiányok alá rendelt fontosságuk s pár nap alatt könnyen kijavíthatók, vagy ha úgy maradnak is, a forgalmat a vonalon nem hátráltathatják.

A dolgok ilyetén állásában a kiküldöttök egy része azon volt, hogy a vonal december

1-én megnyitassák. E nézet ellen azonban igen sajtóságos érv hozatott fel: az t. i. hogy december 1-je péntek napján. Ezt a körülményt csakugyan tekintetbe is vették, de ekkor tekintetbe kellett venni a következő két nap minéműségét is: szombat ünnep a zsidóknak, vasárnap a keresztényeknek; ezeknek tehát egyike sem találtatott alkalmasnak a megnyitásra. Végre abban állapodott meg az értekezlet, hogy a megnyitás december 5-ikén történjék meg és pedig minden ünnepélyesség nélkül, oly formán, hogy a nevezett napon egy vonat Budapestről kiindul a vonalon végig haladván, ez másnap azaz 6-án becsátatik a közönség használatára.

E határozat ellen Banovics főfelügyelő, ki a megnyitást hosszabb időre kívánta elhalasztani, óvást tett s ez óvást jegyzőkönyvbe is vezettette. Az említett határozat különben csakis úgy volt meghozható, hogy Tolnay Lajos, a magyar államvasútak vezérigazgatója kijelenté, mikép a megnyitást a felfelügyelőt teljesen magára vállalja. A tapasztalt szerinte is csakélyfontosságú hiányokat a m. államvasút igazgatósága az építési fővállalat számlájára elkészített Morciora fővállalat képviselője orrörögtön kijelenté, hogy ez ajánlatot készséggel elfogadja s a fővállalat az állam vasútnak fölmerülő kiadásait közszóval megtéríti.

Ekkép a megnyitás decz. 5-ikére kitűzött, a jegyzőkönyv elkészített és aláírt.

A megnyitás nem lévén semmiféle ünnepélyességgel egybekötve, a vonal mentő városok most a bejárást igyekeztek mentő ünnepélyesebbé tenni. Kálócán díszlakoma volt és működvelő színi előadás. Halason 25-én ebéd, melyet azonban a fővállalat adott a küldötségeknek; Halas városa csak a levelet szolgáltatta az ebédhez, a mi a következő módon történt. A küldötség 23-án délután 10 órakor indult útnak Budapestről; attól kezdve minden állomásnál kősz lakoma várta őket, de persze az illető házi gazdák úgy gondolkodtak, hogy afféle utasok nem azoktak rendezetes érkezést végbe vinni a így bár peckonyo és bor, sütemény és pezsgő mindenütt volt több az előgnél, a küldötség levelet nem kapott sehoh. A jámboroknak 22-én délután volt utóhazor kanál a szájukban, attól fogva folytonos „villás reggelire” voltak fogva reggel délután este egyaránt. Kéz még egy vasuti küldötségek is sok s mikor szombaton Halas felé útnak voltak, közülök többen Kiskőrösről kétségbeesve táviratoztak a polgármesternek Halason, hogy legyen szives a számukra levelet készíttetni, — a mi aztán csakugyan meg is történt.

Itt az érkezőket, mint lapunk mult számában röviden említettük, Vári Szabó István polgármester üdvözölté. Üdvözle a küldötség vezetőjét, mint képviselőjét azon korúnak, mely o vidók közigazgatási érdekeit o vasút által oly hathatósan előmozdítá. Üdvözle ezután a küldötséget, mint a mely a megnyitandó vasút útassainak, tehát nekünk is személy és vagyon biztonságunk fölől gondoskodik a mostani szemle-út lelkiismeretes végrehajtása által. Gyöngyösi miniszteri tanácsos valamint Földváry alispán meleg hangon köszöntök meg a szives fogadtatást, szintégy Tolnay vezérigazgató, a ki külön vonaton később indulván a fővárosból, épen a halasi állomásház előtt érte utól a bejáró küldötséget, — s kit megérkeztekor a polgármester szintén üdvözölt.

Az indóháznál elköltött ebéd után, miközben számos foiközösöntő mondatott, a vonat délután 1/2, 3-kor indult meg Szabadka felé. Halasról elmentek a polgármester, dr. Dobó tanár és Kolozsváry István. A vonaton már ekkor 98-an voltak mindössze, mivel főleg

Földváry alispán sürgetésére útközben minden szolgabíró és polgármestert, a ki csak kezők ügyébe esett, magokkal vitték a küldötségek. A vonaton különben vig élet folyt, az egész út csupa pezsgőzés, adomázás és kártyázás közt telt el, mint mondják, a küldötségek Budapestről 50 tuczat kártyát hoztak magokkal s ez Szabadkáig alig volt elég.

A tömérdek vendég persze nagy gondot adott Szabadka városának, mivel ott csak 25-re számítottak. Kis-Szállásán egy szabadkai küldötség várta az érkezőket s sietve megtáviratozta haza, hogy vannak ezek 40-en is. Csak mikor a vonat Szabadkára megérkezett s a vendégeket kocsikra kellett volna rakni, akkor tudták meg, hogy voltaképen hány a számuk. — Mindamellét elismerés illeti Szabadka város előjáróságát, hogy a nagyszámú küldötséget minden nagyobb zavar vagy fennakadás nélkül kellett ellátásban részesíté. A város által rendezett lakomán az ottaniak közül csak igen kevesen voltak jelen, mivel a rendezők azt hívték, hogy a tulajdonképeni megnyitás is ünnepélyes lesz egybekötve, a mult szombati lak márs vendéget nem is igen hívtak, a mi aztán mint halljuk, számos apprehenzióra adott okot.

A küldötség hétfőn tört vissza Budapestre.

A csatorna-ügy.

Ez ügyben, mely városunk birtokos lakossága közt akkora port vert fel, megérkezett az utolsó fórumnak, a közlekedési miniszteriumnak határozata. E határozat kedvezőtlen a halasi birtokosságra; minden gyűlésezés és küldötség küldés eredménytelen volt: a közlekedési miniszter a kormánybiztos intézkedését egész terjedelmében jóvá hagyta. Az erre vonatkozó miniszteri leirat, mely Jankovich kormánybiztoshoz intéztetett s ettől Halas város előjáróságának megküldetett, a következőleg hangzik:

A Pest-Pilis-Solt és Kis-Kun, valamint Csongrád megye területén létező belvizoknak Szeged felé való levezetésére szolgáló törvénnyel csatornák betemetése tárgyában f. évi október hó 12-én 16. sz. a. hozott határozata ellen Halas és Dorozsma városok részéről beadott felfolyamodványok tárgyában f. évi november hó 3-án 35. sz. a. kelt felterjesztésére értesitem Nagyságodat, miszerint tekintettel arra, hogy a Halason f. év szeptember hó 11-én és folytatva megtartott érdekeltségi tárgyalásról főlveit jegyzőkönyv tanúsága szerint Halas város polgármestere, valamint az illető érdekeltek is beösmérik, hogy a város határában fekvő és Nagyságod által eltemetni rendelt csatornák csakis az 1870-től 1881-ig terjedő években létesítettek; — a város közönsége által pótlólag bemutatott s más irányu, annak idejében nem is létesített csatornákra vonatkozólag — az 1809. és 1816. közötti években kiállított kerületi engedélyeket, a kőrdőcs csatornák törvényes fonállásának igazolásául el nem fogadhatom; s Nagyságodnak ezen csatornák betemetése iránti határozatát indokainál fogva ezennel helybenhagyom.

Végül Halas város közönségének a Nagyságod kiküldetését kifogásoló panaszával szomben, utalok az 1871. évi 40. t. sz. 31. §-ában foglaltakra s megjegyzem, hogy a kőrdőcs törvénnyel csatornák eltemetése, ugy a veszélyeztetett Szeged város, mint a sővényháza-szegedi társulat érdekében is multhatatlanul szükségossá vált.

Budapest, 1882. évi november 21-én.

B. Komónys. k.

E miniszteri leiratot Jankovich Miklós miniszteri biztos a következő levél kíséretében küldte meg a polgármesternek:

Halas város képviselői közgyűlésének egyenesen Ö nagyméltósága a közmunka és közlekedési miniszterhez beadott emlékirat-

tára s 16. számú határozatom ellen kellő időben hozzáim benyújtott felfolyamodására a nagym. m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium által f. évi 37.108. sz. a. hozott másodfoku határozatnak Halas városra vonatkozó részét kivonatban ide mellékelve, a felfolyamodvány és emlékiratnak visszaadása mellett, azon felhívás mellett küldöm meg, hogy ezt az érdekeltekkel közölni sziveskedjék.

Es minthogy 16. számú határozatom ome jóváhagyás folytán immár teljesen jogerőre emelkedett, felhívom ték. polgármester urat, hogy a mennyiben a 16. számú határozatomban eltemetetni rendelt csatornák a mérnöki kijelölésnek megfelelőleg eddig még teljesen elzárva, illetőleg betömve nem voltak: azokat f. évi december hó 1-őig annyival is inkább betömésse, mert ezen határidő oltóttével mindenföle jószándékot feltűntető nyilatkozatok figyelmen kívül hagyása mellett, a városi hatóság kárára és veszélyére saját felfogadott munkáimmal fogom az oltóttést eszközösbe vétetni.

Nem mulaszthatom el egyszeramind azon reményomnak kifejezést adni, hogy tekintetes polgármester ur az érdekeltekkel nem identificálhadj magats hivatalos befolyását egész erőlylyel oha irányozandja, hogy jogerőre emelkedett határozatom minden kérdőlelem nélkül teljes pontossággal végrehajtasassék s a városi közönség ohahez képest a kényszereszközök alkalmazásából folyó terhek viselésétől megkíméltessek.

Budapest, 1882. november 23.

Jankovich min. biztos.

Ezzel a csatorna-ügy előreláthatólag be van fejezve. Az itt közlött iratok most betérjostetnek az érdekeltek legközelebb összehívandó közgyűlése elé s ennek feladata lesz elhatározni, hogy tótessek-o még további lépés ez ügyben vagy nem. Még egy ut van az érdekelte birtokosok előtt, a melyen ügyök érvényesítését megkísérthetnek: t. i. ha a miniszter határozata ellen folyamodnának a képviselőházhoz; s erre a miniszternek itt kööltt rendelete nyujt is tárapontot. Azt mondja ugyanis a rendelet, hogy „a szeptember 11-én és folytatva megtartott érdekeltségi tárgyalásról főlveit jegyzőkönyv tanúsága szerint Halas város polgármestere, valamint az illető érdekeltek is beösmérik, hogy a város határában fekvő s — eltemeteni rendelt csatornák csakis az 1870-től 1880-ig terjedő években létesítettek.” — Ama jegyzőkönyv tanúsága szerint a polgármester és az érdekeltek ezt egyáltalában nem mondják; sőt ellenkezőleg kiemelik, hogy a min. biztos által betemetetni rendelt csatornák közt van olyan is, mely 1816-ban készült (a járdőcski csatorna), a mely tehát jogtalanul létezőnek nem tekinthető. Ennek alapján meg lehetne támadni egy az országgyűléshez intézett kérvénnyel a miniszter rendeletét. Az eddigi példák azonban mind azt mutatják, hogy a miniszter ellen a képviselőház elé terjesztett kérvény rendszeren eredménytelen marad s így az érdekelte birtokosok előreláthatólag nem is fognak o kockázatot sikerű vállalathoz s akarva nem akarva, bele fognak nyugodni a kormány intézkedésébe.

Jankovich kormánybiztos nov. 30-án ismét megjelent városunkban, megvizsgáló, hogy az általa kijelölt csatornák betemetése megtörtént-e, vagy a munkát a hatóság megkezdette-o már. Minthogy a miniszter immár az ő intézkedéseit a fentebb közölt rendelettel helyben hagyta, a kormánybiztos ennek alapján azt követeli, hogy a kérdőcs csatornák betemetése most már 24 óra alatt megkezdő-

jék; az eddigi mulasztásért rosszallást fejezte ki a legújabb rendelet végrehajtására a polgármestert személyesen felelősség terhe mellett kötelezte, kiemelve főképp azt, hogy a polgármester nehegy a várost újabb nagyobb költségbe vörje általa, hogy a városi munkaerő ki nem rendelése esetén, ő, a kormánybiztos legyen kénytelen idegen munkásokat hozatni a betemetésre, a mi a városnak sokkal többbe kerülne.

A polgármester figyelmezteti a biztost, hogy a Bery-féle csatorna betemetésére nincs kellő földanyag, így csak kisajátítás útján lehetne szereznit a mi hosszadalmas eljárás. A min. biztost ennél fogva kihallgatja az e csatorna körül érdekelt, tulajdonosokat, Berki Antal és Musa Benő ügyvédekot a Hofmeister testvéreket a meggyezett velők, hogy az árak betemetésére szükséges földet részint annak partjairól, részint a legközelebbi szomszédságból hordatni engedjék.

Mészöly István birtokos külön folyamodást intézett a min. biztoshoz a kiküldött kir. mérnök eljárása ellen, mivel ez a Mészöly-féle birtokon fennmaradó csatorna betemetésekor ennek partja mellől úgy elhordatta a földet, hogy az oda ültetett-fák mind kimaradtak. A növezett birtokos ur ezt kéri, hogy birtokán állítsassék vissza a régi állapot, mivel ellenkező esetben ő 2000 fr-on felüli kártérítést vágott hópörli az eljáró mérnököt. E folyamodásra a kormánybiztos később küldi meg határozatát, miután most itt léte alkalmával a helyszínen szemlét tartott.

Jankovich Miklós a hó 1-én elutazott Halasról. A függőben hagyott három csatorna ügyében hozott határozatát még oszttal nem adta át. Ugy értesülünk azonban, hogy a min. biztost e csatornákat a balog-szöki csatorna kivételével nyitva hagyhatónak ítélte. azon okból, hogy a város helyterülete a közvetlen vízvezetőlől megmentessék.

Elutazta előtt a min. biztost magán beszólótás közben fontos nyilatkozatokat ejtett el a szegedi királyi biztosság csatornázási terveit illetőleg. Ezek szerint a vidék csatornázása a királybiztosságnál már ki van dolgozva. Az építendő nagy vízlevezető csatorna a Tiszavölgy szélén ószakról délnek vezetettetik a ehbe fognak tartolni az egyes határok vízlevezető csatornáit. E csatorna építési költségéből Halas csak a határan keresztül menő darabot viselne. A mostani árak mindonitt csak hárszögönként timentottnak be, nem pedig egész hosszukban s ornek oka az, hogy az árak egy része mi idonesére használhatni fog a kiépítendő nagy csatorna mellőkecsatornáit s így akkor a mostani hárszög betemetés után könnyű szorral helyre lesz állítható.

H I R E K.

— Az előfizetőket tisztelőtel folkörjék, hogy azon esetben, ha a lap valamelyik számát netalántán meg nem kapják, legyenek szivesek azt a kiadóhivatalnak timent bejelenteni, hogy a hiány felől rögtön intézkedhessünk.

— Születések és halálozások. A folyó november hó folyamán városunkban a halva születőkkel együtt meghaltak 31-en, ezek közt volt finemű 15, nőnemű 16. A születések száma összesen volt 35, ezek közt finemű 18, nőnemű 17, tehát az összes szaporodás 4. — E számok az egyes lelakozatok közt következőképpen oszlanak meg: református meghalt 19, ezek közt volt finemű 8, nőnemű 11, született 18, ezek közt finemű 12, nőnemű 6, tehát a halálozás 1-el több. Rom. katolikus meghalt 11, ezek közt fi 7, nőnemű 4, született 17, ezek közt finemű 6, nőnemű 11, itt a szaporodás 6. Izraelita meghalt 1 nő, született — itt a fogyás 1.

— A csendőrség életbeléptetése Pestmegyében. — A belügyminister Post-Pilis - Holt - Kis - Kun megye közönségéhez a következő rendeletet intézte: A m. kir. 3.

számú csendőrpáncsnokság törzse és összes tisztjei folyó évi november 30-án, a legénység pedig folyó évi december 5-én fog a 3. sz. csendőrpáncsnokság szárny- és kiküldött szakasz állomásra elindulni. A legénység a szárny- és szakasz állomásokon összpontosítva fog tartatni, és csak körülbelül 8 nap múlva fogja az őrsöket megszállani. A m. kir. 3. számú csendőrpáncsnokság hivatalos működését 1883. évi január 1-én fogja megkezdeni s ennél fogva 1883. évi január hó 1-től a megyei törvényhatósági rendőrség működése megszüntetik. A közigazgatási hatóságok és a csendőrség közötti szolgálati viszonyt a m. kir. csendőrség részére kiadott, a törvényhatóságnak mult évi december 30-ról 64223. sz. a. kelt rendelettel megküldött szervezeti és szolgálati utasítás szabályozza. Midőn erről a törvényhatóságot tudomás, mihez tartás és megfelelő további intézkedés végett értesitem egyszermind felhívom, miszerint saját hatáskörében tegyen meg minden intézkedést arra nézve, hogy a csendőrséget úgy a megyei összes tisztviselők mint a lakosság előzékenységgel fogadja s áthatva a csendőrség feladatának fontosságától, úgy a parancsnokságot mint az egyes őrsöket és csendőrséket szolgálati működésükben, valamint a kezdet nehézségeinek leküzdésében készséggel támogassák.

— Viteldíjak a budapest-zimonyi vasuton. A személy szállításra vonatkozó viteldíjak már meg vannak állapítva s kifüggesztve az állomásnál. Érdemesnek tartjuk e táblázatból a következő adatokat közölni: Halasról Budapestra a jónesf-városi pályaudvarig fizetni kell a személyvonaton: I. osztály 7 frt 90 kr., II. osztály 5 frt 50 kr., III. osztály 3 frt 90 kr.; vegyes vonaton I. osztály 7 frt 10 kr., II. osztály 4 frt 70 kr., III. osztály 2 frt 40 kr. Ugyenesak Hódmezővárosra, de a ferencvárosi pályaudvarig fizetni kell a személyvonaton: I. osztály 7 frt 50 kr., II. osztály 5 frt 30 kr., III. osztály 3 frt 80 kr.; a vegyes vonaton: I. osztály 6 frt 80 kr., II. osztály 4 frt 50 kr., III. osztály 2 frt 80 kr. — Halasról Szabadkára fizetni kell a személyvonaton: I. osztály 2 frt 40 kr., II. osztály 1 frt 70 kr., III. osztály 1 frt 20 kr.; a vegyes vonaton: I. osztály 2 frt 10 kr., II. osztály 1 frt 40 kr., III. osztály 70 kr. — Halasról Kalocsára személyvonaton: I. osztály 3 frt 40 kr., II. osztály 2 frt 40 kr., III. osztály 1 frt 70 kr. Vegyes vonaton: I. osztály 3 frt 10 kr., II. osztály 2 frt, III. osztály 1 frt. — Jövő számunkban, ha történ engedni, ismertetni fogjuk a teher szállítmányok díjjegyzékét.

— Műkedvelő előadás lesz a hó 16-án, a vendéglő nagytermében több helybeli fiatal hölgy és a főgimnáziumi tanítók közreműködésével, egy harmad részben a tanári gyámogylot két harmad részben az ifjusági önszolgáló gyület javára. A szereplők Kisfaludy Károly „Csalódások” című négy felvonásos vztjátokát a következő szereposztással tanulják: Dr. Doló Menyhért lyc. tanár vezetésével: Graf Elemir, Hollosy Kálmán — Bárd Könyesi, Grósz Miksa — Köröndy Lina fiatal özvegy. Péter Zsófi kisasszony — Izombay urad. inspektor, Müller János — Elek ennek fia, hadnagy. Kekešovic Mátás — Lidi, rokon. Szw. Mathild kisasszony. — — Lucza kisasszony, Hamar Ilona kisasszony. — — Mokány, földesur, Hamar Andor. — — Vilma, Lina társalkodó noje. Bernáth Mari kisasszony. — Tamás, urad. kertész. Bartos Ferencz. — — Antal, Elemir inasa. Proppor Miksa. — Péter, Lina inasa. N.N. — — A közre működésben való szives község ó

a buzgalom, melyet a próbákon a szereplők kifejtettek már is elismerést érdemel s biztositást nyújt, hogy az előadás a korábbiak fényes sikeréhez illő leend. Előadás után táncmulatság lesz szintén a vendéglő nagytermében.

— Az adóösszeírás eredménye. A jövő 1883. évi házasodó és házosztályadó összeírása és kivetése már befejeztetett. Az összeírás eredménye a következő: házosztályadóban kivetett 6050 frt, házbéradóban 1550 frt 19 kr.; a kető összesen tehát tesz 7600 frt 19 kr. A folyó évre tavaly kivetett házosztály- és házbéradó összege volt 7434 frt 82 kr. E czímen tehát a város adója a jövő évre 165 frt 37 krral szaporodik. — Az I. és II. osztályú keresetiadó összeírása már szintén be van fejezve. Az I. oszt. kereseti adót fizetik a segéd nélkül dolgozó iparosok, napszámosok, eselődök s állandó fizetést nem húzó segédök; a II. oszt. kereseti adót mint „fejadót” a föld és hásbirtokosok. I. oszt. kereseti adó a jövő évre kivetett 4010 frt 50 kr.; II. oszt. kereseti adó 7713 frt; a kető együtt tesz 11.723 frt 50 kr. Tavaly e czímen ki volt vetve 11.755 frt 50 kr. A 32 frtnyi csökkenést az okozza, hogy az iparosok és kereskedők közül többen áttették a III. adóosztályba. A III. és IV. oszt. kereseti adó összeírása még nincs befejezve.

— Hazárd-játék miatt. Ráciz vizsgálóbíró ur, a napokban egy kártyázó térszágot, tiltott szerencsejátékon kapott a helybeli kávéháznál. Az illetők ellen a törvényes eljárás megindítkott.

— A városi költségvetés végösszegei másképp ütöttek ki, mint a hogy mult számban közöltük. Pontosabb összeszámítás alapján a végösszegek a következők: bevételök: 30,960 frt 70 $\frac{1}{2}$ kr. kiadások: 39,148 frt 4 $\frac{1}{2}$ kr. Fedezetlen hiány 8,187 frt 74 $\frac{1}{2}$ kr.

497.

1882. sz.
2804.

Hirdetmény.

A vásár és piacz bérleti szerződés joghatálya 1882-ik évi december hó 31-én megszűnik, minek folytán a helypénz szedési jog szokott feltételek mellett folyó 1882-ik évi december hó 6-ik napján dél előtt 9 órakor a városháza nagy termében nyilvános árverésen bérbeadatik, hová árverezni kívánók meghívotnak.

A feltételek Sass Károly közpénztárnok úrnál megtekinthetők.

Halas, 1882. november 30-án.

Dr. Babó Mihály
főjegyző.

— Arany János szobrára újabb a következő alakozások történtek nálunk:
 Vógl István utórnök 2 frt
 A főgymnásium ifjuságának önszorgalmazó egylete 6 frt
 A főgymnásiumi tanulók közt történt gyűjtés eredménye 31 frt 70 kr.
 Eddig gyűjtésünk 46 frt 10 kr.
 Összesen 85 frt 80 kr.

A főgymnásiumi tanulók közt történt gyűjtéshez a következő ifjak járultak adományaikkal:

VIII. osztály.

Békásy Ernő 1.50, Biró Mihály 50, Hamar Andor 1.—, Hirschfeld József 15, Hollosy Kálmán 1.—, Kekezovich Máttyás 50, Müller János 1.—, Molnár Gyula 50, Papp Gyula 1.—, Schneider Gábor 50, Salamon Miklós 1.—, Denebergor Kálmán 50 krt. Összesen 9 frt 15 kr.

VII. osztály.

Farkas Imre 1.—, Pramenics Ferenc 1.—, Bartos Ferenc 40, Székér Endre 30, Kovács József 40, Sárközy Benő 30, Kovács Károly 30, Szántai István 30, Propper Miksa 50, Szűcs Zsigmond 30, Grösz Miksa 30, Borogazási Dezső 40 krt. Összesen 5 frt 50 kr.

VI. osztály.

Alföldy Viktor 1.—, Stoitsa Milán 1.—, Molnár István 50, Molnár Mihály 50, Szokola Imre 30, Kohn Jakab 50, Holczor Ferenc 50, Jermi Vilmos 50 krt. Összesen 4 frt 80 kr.

V. osztály.

Pázsit Pál 50, Toth János 50, Nyári Péter 20, Bori István 20, Nagy Sándor 20, Hamar István 20, Erdős Lajos 20, Kondoray László 10, Vincze Lajos 20, Hirschgór Imre 50, Schützler Károly 50, Braumborgor Sámuel 25, Nagy Mór 20 krt. Összesen 8 frt 75 kr.

IV. osztály.

Vida Károly 10, Kovács Pál 20, Fehér István 30, Nagy Lajos 20, Halasi Géza 10, Mészöly István 50, Loos Menyhért 50, Lukácsi Imre 50, Szalay Imre 20 krt. Összesen 2 frt 60 kr.

III. osztály.

Farkas Dezső 1.—, Farkas Elek 1.—, Wüest Jenő 1.—, Nyári István 20, Kis Ernő 10, Hofmeister G 10, Schank Henrik 10, Korn Dániel 10, Zih Sándor 10, Székér Károly 10, Zilah István 15, Gál Lajos 10 krt. Összesen 4 fr 05 kr.

II. osztály.

Nádry István 20, Pázsit Zsigmond 10, Kovács Kálmán 10, Polányi Kálmán 10, Mészöly Iván 10, Rauch Péter 10, Windt István 20, Szilády László 50 krt. Összesen 1 frt 40 kr.

I. osztály.

Mihályfi Gyula 10, Horváth Szép Sándor 10, János Tivadar 20, Horváth Szép József 5 krt. Összesen 45 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A sertés-tenyésztésről.

Elmult azon idő, mikor az apáinktól örökölt föld egyszerű művelése által képesek voltunk magunkat és családunk tagjait tisztán gondoskodni; új korok keletkezett a halálán korzaka, mely újabb igyekvést kellett, újabb terheket rótt vállainkra. Ha becsülettel élni akarunk, okoskodni beosztásunkat kell gazdálkodásunkat vezetni a állatonyesztésünket — a nomadikus rendszert abbahagyva, hasznos-hajzóbbá tenni; saját jól felfogott érdeke tehát a gazda közönségnek, hogy gazdasági állatait ne csak tartsa, hanem jól nevelje, szaporítsa és eladásra alkalmas fajt teremtsen. — Mult alkalommal a lótenyésztés leglányosabb pontjaira figyelmeztettük lakosainkat, most a gazdaságot egyik legjövődelmesebb ága a „sertés-tenyésztés” fontosságát említjük meg a tanácsoljunk a következőket:

1. A jó sertés ismertető jele: nagy, hosszú test, alacsony láb, nagy konyha súl. E faj mellett szaporod, egy jó anya öven 4-8 dbt képes szaporítani, igyekszünk a leírás alapján azt az emkét tartani,

2. A ki biztos jövedelmet akar sertéséből bevenni, az ne tartsa folytonosan falkáján között a kant s önként kétszer bizonyos időre kiszámítva bugassa fel emseit, a rendszeren bugatás káros ugy az anyára, mint a malacokra, — az anyáknál a fejlődést hátráltatja s a malacokat satnyítja. Az emse rendszerent 18 hétre vet 6—8 malacot.

3. A kan, ugrás előtt legyen 2 éves, az emse felbugás előtt legkevesebb 20—22 hónapos.

4. A kan ugy mint az emse 4 évi használat után, tehát 6 éves korában a tenyésztés alól vétessék ki.

5. Ha véletlen 1 éves emse malacot vet, egy malacz hagyassék alatta, mert különben ugy az anya, mint a malacok elvesznek.

6. Egy kanra 8 emsénél többet soha se számítsunk.

7. A vad marakodó kannak, ha az jó faj — olg az agyartát kitörni.

8. A melyik emse megoszti malacját hizlalóra vele, mert ezen rossz tulajdonnal tapasztalás szerint fel nem hágy.

9. Az ollós sertés mindig jobb élemezésbe részesíthetők 4 hétig; dara, korpá, moslák, nem fog ártani, mert ugy elegendő tejet kap malaczai szoptatására; — négy hét után a malacokat is ovásra kell szoktatni, s orra logjub az aludttoj, savó, korpás lisztos viz, — hat hét után forrázott árpaszem adassék, de sohasem melegon, mert a meleg étel belét gyomrát tönkre teszi. Mikor már jól esznek olvánaszthatók.

10. Ha lehet az ollósok külön zárkákba legyenek ugy azonban hogy a malacok külön lukon, egy zárt udvarba ki öszse jöhessenek otóts véget.

11. A tonyósz emkék meleg, száraz, naponként friss alom szalmával ellátott ólakba helyeztessenek. Általában tiszta száraz hely egyik fő óvászor a betegségek ellen,

12. A milyen szárazságos meleg nyári napokban reggel korán ki — orra kőre hahajtani a falkát, oly káros tavasszal és őszel dőres mezőn logeltetni, tartós esetben kint hagyni. A legveszélyesebb betegsége a torokgyök és orbáncz, vagyis néphylven „disznódög,” mindkettő rendszeren a meglátásból keletkezik, azért a fentebb említett logeltetésre különös gond fordítandó.

13. Legjobb, legalkalmasabb élelmiezzik a burgonya, ez darával nem csak jól táplálja, de meg is hizlalja a sertést, azonban a burgonya soha se nyersen, hanem főzve és kihűlve adassék. Vigyázni kell, hogy ne legyen az összetört burgonya között nagy darab, mert némely ótkos disznó mohón eszik s megfulhat.

14. A himlős malacz, mihelyt egy tállalozik, külön választandó a falkából mert egytől az egész falka elragadja a himlőt, a kiválasztott azután meleg száraz helyon tartandó; ha az anya s malaczai jól tápláltatnak a himlőn alig észrevehető rövid idő alatt korostól esnek. — Leginkább a szom környéke van kitéve a bajnak, ugy hogy sok esetben a szom tönkre megy. Legszárazabb gyogyító szer a langy meleg édes tej, mellyel a himlős hely mindaddig mosandó míg a szemek ki nyílnak.

Ha az itt előadott utasítást figyelomre méltatjuk, a sertés tenyésztésnek városunkban divó hanyag kezelése meg fog szűnni — s a gazda közönség jövedelme fokozódni fog.

Ingalanok forgalma.

A mult november hó 1-étől 10-ig a következő adásvételek történtek Halason:

Topán Imre és neje Kis Illés Mária házat vettek Topán Mária, Dömötör Ándorné és Tóth Juliánna, Mária, Kristina, Kántor, József kiskoruktól. Nagy Biró Sándor és neje Ferenc Zeuzanna házat vettek Darányi Imréné, Lakon Máriaótól. Ruzsai Sándor és neje Pók Mária házat vettek Kaller Jánosótól. Földvári István és neje Péter Juliánna kisteleki legelőt vettek Paprika Istvánótól. Kőházi Imre és neje Király Gyenge Zsófia boglári földet vettek Topolya Vinczótól és nejétől Lovri Rozáliától. Barai János és neje Brezsa Rozália házat vettek Humegyi Imrétől és nejétől. Elő János oroszlói földet vett Tamas Jánosótól és nejétől. Kis Ferenc és neje Tallér Erzsébet oroszlói földet

vettek Tamas Jánosótól és nejétől. Piac Zeuzanna földet vett Horváth Istvánótól és nejétől. Buzs Ferenc és neje Csapó Krisztina házat vettek Bodicsi Sándortól. Balog János és neje Antal Cs. Mária földet vettek Barta Istvánótól. Tóth Lajos és neje Szegvári Juliánna házat vettek Kis Illés Zeuzannaótól. Szanyi József és neje Keller Anna rekettyle földet vettek Abraham Mihályótól. Onofregi István házat vett Darányi Jánosótól s gyermekeitől. Baracskai Mihály és neje Pusztai Zeuzanna sehértől földet vettek Pusztai Józseftől. Nagy Szelezer János földet vett Tari Imrétől és nejétől. Csapó Imre kovács veteményest vett Itus Mihályótól. Kovács Bakor István és neje Antal földet vettek László K. Istvánótól. Paprika Béni felbuzzállási földet vett Bacsó Józseftől. Mészáros Zeuzanna földet vett Berza Imrétől. Schön János és neje Rowenfeld Regina házat vettek Schön Móriától. Itokolya Ferenc boglári legelőt vett Bugyi Antalától. Hunyadi Széld Imre ház helyét vett Borozai Józseftől s nejétől. Mucsi Antal és neje Püle Zsófia fekete földet vettek Bodri Mihályótól. Molnár Kötönyi Sándor és neje Erdélyi Juliánna földet vettek Tóth Sándortól és nejétől. Gál Sándor földet vett Gyenizs Antalától. Buda Józsefné Szabó kb. Anna veteményest vett Bacsó Józseftől. Bacsó Sándor szanal legelőt vett Bacsó Józseftől. Nagy Cs. Ferenc és neje Figura Juliánna szanal földet vettek Balcs Ferencától. Modok Ferenc és neje Hatházi Juliánna szanal földet vettek Nagy Cs. Ferencától. Boronyi Máttyás és neje Király Gy. Anna veteményest vettek Balla Jánosótól és nejétől.

TERMÉNYEK ÁRA.

Termények ára Halason december 2. Béza 6-50—7— frtig, rozs 4 frt 30 kr., árpa 3 frt 50 kr., zab 2 frt 30 kr., kukorica — frt — kr. mind 100 literenként. Kukorica székja 1 frt morzsol 100 liter 8-10.

Heti jelentés a budapesti gabonafőnökségről.

Budapest december hó 1-én.

Buzs	uj bányági	78—81 k/g 9-10 9-80
—	uj tiszaviléki	78—81 k/g 9-35 9-85
—	uj pusztvidéki	78—81 k/g 9-35 9-85
—	uj sehdarmegyei	78—81 k/g 9-35 9-85
—	uj bacsikai	78—81 k/g 9-25 9-70
—	uj északmagyarországi	78—81 k/g 8-80 9-20
Ros	uj — — — —	70—72 k/g 7— 7-30
Árpa	uj takarmány	60—62 k/g 6-40 6-65
—	uj égetni való	62—64 k/g 7-20 7-40
—	uj sörfőzési	64—66 k/g 8-40 9-50
Zab	uj — — — —	37—40 k/g 6-10 6-40
Tengeri ó	bányági	75 k/g 5-85 5-90
—	ó udvaronai	73 k/g 5-75 5-80
Kukorica	ó — — — —	— k/r 6— 6-35
Kepeze	uj kapovata	— k/g — — — —
—	uj bányági	— k/g — — — —

Kőházi dísznövény nov. 30. Magyarországi vén, nehéz sertés kilogramma 59—60 kr., fiatal uolox 59—60 kr., könnyű 59—60 kr. Szedett nehéz — kr., könnyű 54—55 kr. Oláhországi 58—60 kr., szerbiai 58—59¹/₂ kr. Kletauy: páronként 45 kilogramma s azüféll 4%-os levonás.

Korda Imre,

felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

NYILT-TÉR.

Nyilatkozat. A „Halasi Újság” nov. 26-án megjelent 94k számában „Plebános és kántor” című közlemény 10-ik pontjában foglalt következő kifejezések olvashatók a kántor ellen felhozott vádak között: „A halasi 6000 katolikus mellőzéseivel két református négyzet állított ki, még pedig a javát.” A hivatkozott sorok utolsó kifejezésében az akkor megannyaképen szerepelt Gál Endre ref. főg. tanár az emgára való vonatkozást látván s magát a plebánus urtól kívánván a sorok magyarázatára nézve felvilágosítást szorozni, abbíróttak mint nem érlelhetők felkérte, hogy vele együtt ezen esél előzés végett a parochián jelenjenek meg. Alállított Gál Endre ur kívánását teljesítették és vele együtt a mai vasárnap nap délutánján fél 4 órákor a parochián megjelentünk, a hol Gál Endre ur jelenlétében megkérdezték a plebánus urtól, mit értett e kifejezés alatt „két református négyzetet állított ki még pedig a javát”, erre a plebánus ur Gál Endre urnak következőképen felelt: „Az értettem, hogy én is református, s mit gondolom magam sem tagadhat.” — Kelt Halason, 1883. nov. 26-án. Dr. Farkas Imre. Fridrich Alajos köz- és váltó ügyvéd.

Jelentés.

Az általam már hirdetett szőpirás és német nyelvbeli esti tanfolyam megnyitattik e folyó hó 18-án tart 3 hóig, melyről a legelőkeőbb eredményt ígérhetem. — Felvételnék kölfőnszen a gazdálkodók felhívott fiaí és leányai. Az egész tanfolyam tanfolya 10 frt. vagyontalanabbak csak a felét fizetik. A beiratás történik naponta az. Isr. iskolában alolirtnál, a hol az előadás is tartatni fog.

Halas, 1883. dec 8.

Weisz Jakab.